

Mirjana Benjak

Prof. dr. sc. Mirjana Benjak, redovita profesorica u mirovini, rođena je 28. travnja 1949. u Voloskom (Opatija). U Novigradu je završila osnovnu školu. Godine 1967. maturirala je na Matematičkoj gimnaziji „Vladimir Gortan“ u Bujama, a 1972. diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu jugoslavenske jezike i književnost kao A predmet i francuski jezik kao B predmet (diplomska radnja: *Modernizam romana Povratak Filipa Latinovicza Miroslava Krleže* kod prof. dr. sc. Miroslava Šicela).

Školske godine 1972./73. radila je kao nastavnica hrvatskog jezika u Osnovnoj školi „Irma Benčić“ u Novigradu; godine 1973./74. zaposlena je kao šefica Duty free shopa Emona Ljubljana u Novigradu, 1974. nastavnica je hrvatskog i francuskog jezika u Osnovnoj školi Tar, a od 1974. do 1996. predaje hrvatski jezik u Srednjoj školi „Vladimir Gortan“ u Bujama. Stručni ispit je položila 1976. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Poslijediplomski studij Metodike nastave hrvatskog jezika i književnosti upisala je 1982. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje je 1993. godine obranila magistarsku radnju *Metodički pristup tekstovima svjetske književnosti u udžbenicima za srednje škole* (mentor: prof. dr. sc. Dragutin Rosandić) i stekla akademski stupanj magistricice Društvenih, humanističkih i teoloških znanosti iz područja Filologije.

Godine 1996. zaposlena je kao vanjska suradnica na mjestu asistentice za Hrvatsku književnost na Odsjeku za kroatistiku Pedagoškog fakulteta u Puli Sveučilišta u Rijeci (danas Filozofskog fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli), a sljedeće je godine izabrana u suradničko zvanje asistentice.

Godine 1999. doktorirala je disertacijom *Suvremena srednjoevropska pripovjedna proza u gimnazijskoj nastavi književnosti* (mentor: prof. dr. sc. Dragutin Rosandić) na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekla akademski stupanj doktorice Humanističkih znanosti, znanstvenog polja Znanost o književnosti.

Godine 2000. izabrana je u zvanje docentice na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Puli Sveučilišta u Rijeci, gdje je bila nositeljica kolegija *Metodika književnog odgoja i obrazovanja i Teorija književnosti*.

U svom znanstvenom području usavršavala se, u sklopu projekta TEMPUS (2001.–2003.), na ovim institucijama u inozemstvu: 2001. – *Language Acquisition in Multilingual and Multicultural Environment*, Scuola Superiore di Lingue per Interpreti e Traduttori, Trieste, Italia; 2002. – *Communicative Competence in Language Pluralistic Environment I.*, University of Basque Country; San Sebastian, Spain; 2003. – *Communicative Competence in Language Pluralistic Environment II.*, Department of Linguistics, University of Vienna, Austria.

Godine 2009. izabrana je u zvanje izvanredne profesorice na Odsjeku za kroatistiku Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta u Puli, gdje je predavala i držala seminare iz kolegija *Uvod u metodiku književnog odgoja i obrazovanja, Sustavi, metode i pristupi u metodici književnog odgoja i obrazovanja, Pregled stilističkih škola i pravaca, Stilističke metode i primjena te Interkulturalna komunikacijska kompetencija (u sklopu jezičnog i književnog obrazovanja)*.

Godine 2014. izabrana je u zvanje redovite profesorice. Nastavila je predavati i držati seminare iz kolegija koji se odnose na metodiku književnog odgoja i obrazovanja do umirovljenja 2015. Sveučilište Jurja Dobrile (Odjel za humanističke znanosti) dodijelilo joj je 2014. priznanje za ostvareni doprinos djelovanju i razvoju Sveučilišta.

Znanstveno-istraživački rad

Imajući na umu da je Mirjana Benjak kao sveučilišna profesorica djelovala dvadesetak godina (nakon isto toliko provedenih godina u ulozi nastavnice hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi), zavidan je broj objavljenih knjiga/monografija i radova te javnih nastupa na domaćim i stranim skupovima. Autorica je ili suautorica šest znanstvenih monografija, dviju stručnih monografija, jednog sveučilišnog udžbenika, jednog sveučilišnog priručnika, pedeset i jednog izvornog znanstvenog rada i šest preglednih, odnosno stručnih radova. Izlagala je na 42 domaća i međunarodna znanstvena i stručna skupa u Hrvatskoj, Italiji, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori i Mađarskoj. Recenzirala je dvije knjige (metodičke monografije), seriju udžbenika za osnovnoškolsku i gimnazijsku/srednjoškolsku nastavu hrvatskog jezika (u izdanju Profil Internationala i Školske knjige) te brojne članke u časopisima i zbornicima s domaćih i stranih znanstvenih skupova (u izdanju zagrebačke *Metodike, časopisa za teoriju i praksu metodika u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi i Kroatologije*, pulske *Tabule*, ljubljanskih *Jezika in slovstva*, *Obdobja* i *Slavistične revije*, sarajevskih *Pregleda – časopisa za društvena pitanja*, Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku, Riječkih filoloških dana, Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu i dr.). Impresivnost znanstvene produkcije Mirjane Benjak najbolje ilustrira broj bodova koji su bili potrebni, a koje je, prema uvjetima Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, imala prilikom izbora u zvanje redovite profesorice, odnosno znanstvene savjetnice: uvjet su bila 54 boda, a ona je ostvarila 143,10 boda.

Godine 1993. vodila je projekt *Sveti Petar u Šumi* – baština koju valja sačuvati, a kao istraživačica je bila uključena (od 2001. do 2003.) u rad međunarodnog znanstveno-istraživačkog projekta TEMPUS (CD_JEP-15085-2000) *Communicative Competence in Language Pluralistic Environment / Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini*. Od 2007. do 2014. godine sudjelovala je u radu znanstvenog projekta Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Obrazovanje za interkulturalnu kompetenciju* (303-303 1 173-0983).

U svojim znanstvenim radovima Mirjana Benjak iznosila je rezultate teorijskoga i empirijskog znanstvenog istraživanja (prvenstveno) metodičke problematike u hrvatskoj i inozemnoj (evropskoj) teoriji i praksi. Znanstvenim istraživanjima obuhvaćena su ova područja: nastavni programi/kurikuli i udžbenici za srednje škole (hrvatski, austrijski, mađarski, talijanski, češki, slovenski, njemački, francuski) te metodička literatura na hrvatskom i stranim jezicima. U korpusu znanstvene problematike posebno mjesto zauzima interkulturalni odgoj u sklopu nastave književnosti i nacionalnih jezika.

Svojim je znanstvenim doprinosima obogatila hrvatsku metodiku novim spoznajama, što pokazuju ova područja/tematski krugovi u kojima se ogledaju njezini znanstveni interesi.

A. Utemeljenje koncepcije interkulturalnoga književnog i jezičnog odgoja i obrazovanja

Ishodišta interesa Mirjane Benjak za filozofiju interkulturalizma možemo pronaći u *Predgovoru* njezine monografije *Književnost(i) u kontaktu, Suvremena srednjoevropska pripovjedna proza u gimnazijskoj nastavi književnosti*. U njemu svjedoči o vlastitom iskustvu odrastanja (i fizičkog i duhovnog) na prostorima multikulturalnoga i interkulturalnog (srednjoevropskog) okruženja:

Srednja Evropa je pojam koji me već niz godina zaokuplja na različite načine i na različitim razinama. Započelo je s intimnim i sve snažnijim osjećajem pripadnosti „mitteleuropskom“ okruženju, koji proizlazi kako iz korijena moje obitelji (baka, Njemica iz Mađarske, koja nikada nije svladala hrvatski te je i

sa svojim unucima govorila njemački i mađarski) tako i iz onih određenja koja se oslanjaju na mjesto rođenja (Volosko, odnosno Opatija), mjesta življenja (Hrvatsko primorje i Istra) te gradova koji su uvelike pridonijeli mom odrastanju i sazrijevanju (Trst, Rijeka, Zagreb). Na to se nadovezuju i pročitane knjige, najprije Krleža, pa zatim Tomizza, Kiš i Jančar, koje sam osjećala više svojim nego ostale. I nekako sam predosjećala da se zvukovi različitih jezika i narječja, koji kao da mi oduvijek pripadaju, bakine porculanske figurice došle u našu kuću iz tajanstvenog Beča, obrisi srednjoevropske (gradske) arhitekture i druženja s „mojim“ književnicima neće nastaniti samo u mojim sjećanjima.¹

Ova će je privatna razina osjećaja pripadnosti interkulturalnom svijetu putem višegodišnjeg proučavanja i empirijskih istraživanja dovesti do uspostavljanja novih paradigmi u poučavanju književnosti. Promatrajući nastavu književnosti u kontekstu suvremenih ideja o međuzavisnosti kulturnih i obrazovnih kretanja, kako na evropskoj tako i na svjetskoj razini, svojim je znanstvenim radovima i metodičkim monografijama obogatila metodičku teoriju. O tome svjedoče i riječi Dragutina Rosandića, kojima je predstavio njezinu knjigu:

Književnost(i) u kontaktu prva je hrvatska monografija koja uspostavlja model interkulturalno/multikulturalnoga književnog odgoja i obrazovanja. Taj se model utemeljuje na teoriji nacionalnog identiteta i srednjoevropskog kriterija, kao zajedničkih mjerila u programiranju književnog odgoja i obrazovanja (...).²

O interesu Mirjane Benjak za problematiku interkulturalnog (književnog i jezičnog) odgoja i obrazovanja govore mnogobrojni znanstveni radovi (kao npr. monografije *Književnost(i) u kontaktu*, *Bez predrasuda i stereotipa* i *Vodič za interkulturalno učenje* te radovi *Interkulturalni sadržaj u nastavi hrvatskoga jezika i kulture u hrvatskoj nastavi u inozemstvu*, *Za uspješnu nastavu hrvatskoga jezika: Interkulturalizam i višejezičnost*, *Funkcioniranje i recepcija L2 kod gimnazijalaca u dvojezičnoj sredini na Bujštini /Istra/*, *Nastavni program za hrvatski jezik u reformiranoj slovenskoj osnovnoj školi*, *Hrvatski jezik u slovenskoj osnovnoj školi: Primjer programske/udžbeničke jedinice*, *Humanistički odgoj – temelj interkulturalizma*).

1 Benjak, Mirjana: *Književnost(i) u kontaktu*, *Suvremena srednjoevropska pripovjedna proza u gimnazijskoj nastavi književnosti*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 2001., 7.

2 Rosandić, Dragutin: *Obrazovni kurikulumi, standardi i kompetencije. S posebnim usmjerenjem na jezično-književno područje*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2013., 212–213.

B. Unapređenje metodologije programiranja književnog odgoja i obrazovanja na načelima kurikulne teorije

Mirjana Benjak se dugi niz godina bavila analizom korpusa evropskih nastavnih programa, istražujući koncepciju književnog odgoja i obrazovanja i vrednujući njihove značajke u skladu s najnovijim spoznajama metodičke znanosti. Svoje je ocjene, zaključke i prijedloge za promjenu koncepcije programa utemeljila na teoriji kurikula i kulturne antropologije. Na zasadama tih teorija davala je preporuke za promjenu paradigme u programiranju književnog odgoja i obrazovanja. Vidljivo je to u radu *Hrvatska književnost u sklopu književnosti (srednjoevropskih) malih naroda kao odgojno-obrazovni problem*. U njemu autorima hrvatskih nastavnih programa predlaže promjene u programiranju na način uvažavanja činjenice da je Hrvatska prvenstveno srednjoevropska i mediteranska zemlja te bi, shodno tome, književni sadržaji trebali proizlaziti iz srednjoevropskog i mediteranskog kulturnog kruga. Zalaže se za usklađivanje hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava sa sustavima evropskih zemalja. U tom smislu naglašava potrebu za primjenom teorije interkulturalizma, za koju smatra da predstavlja jedino rješenje za su/život u multikulturalnoj Evropi. Kurikulno programiranje, uz redefiniranje odgojnih ciljeva i zadaća u skladu s načelima demokracije, tolerancije i interkulturalizma predstavlja neminovan korak k novoj metodičkoj strategiji književnog odgoja i obrazovanja, smatra Mirjana Benjak (v. npr. monografiju *Književnost(i) u kontaktu* i radove *Koncepcija književnog odgoja i obrazovanja u nastavnim programima srednjoevropskih gimnazija: Komparativni pristup*, *Suvremena hrvatska proza u nastavi književnosti u gimnazijama Srednje Evrope*, *Dolga pot do sosedove sodobne proze*).

C. Uvođenje komparativne metodologije u vrednovanju (evaluaciji) nastavnih programa/kurikula

Komparativnom metodologijom je Mirjana Benjak utvrdila posebnosti nastavnih programa/kurikula u (srednjo)evropskim zemljama (Austriji, Sloveniji, Mađarskoj i Češkoj) u usporedbi s hrvatskim nastavnim programima, o čemu piše u radu *Koncepcija književnog odgoja i obrazovanja u nastavnim programima srednjoevropskih gimnazija: Komparativni pristup*. Rezultati komparativne analize, koji su pokazali sličnosti i razlike metodičkih (programskih) koncepcija književnog odgoja u gimnazijskoj nastavi, ukazuju na stanovite manjkavosti hrvatskih programa u smislu (ne)pridržavanja suvremenih standarda u programiranju, osobito onih koji se temelje na zasadama

interdisciplinarnu/transdisciplinarnu metodologiju. Vrednovanjem programskih koncepcija književnog odgoja i obrazovanja u širem međunarodnom metodičkom kontekstu Mirjana Benjak se zalaže za nove smjernice u nastavi književnosti koje se zasnivaju na suvremenim teorijama učenja i poučavanja što ih nude korespondirajuće znanstvene discipline: teorija književnosti (znanost o književnosti), psihologija, didaktika, komunikologija, znanost o medijima i estetika. (O tome npr. vidi i u radovima *Hrvatska književnost u sklopu književnosti /srednjoevropskih / malih naroda kao odgojno-obrazovni problem, Analiza programa hrvatskoga jezika za niže razrede talijanske osnovne škole i talijanskoga jezika za niže razrede hrvatske osnovne škole, Pouk književnosti v hrvaški gimnaziji /načrt in učbenik/, Kako odgojiti buduću čitateljicu/čitatelja, Gimnazijska nastava hrvatske književnosti i srednjoevropski kulturni krug, France Prešeren u hrvatskoj i slovenskoj gimnazijskoj nastavi književnosti jučer i danas /a sutra?/*).

D. Uvođenje kontrastivne lingvistike u sustav metodike hrvatskoga jezika

U svojim je radovima Mirjana Benjak polazila od današnjih gledanja na odnos između standardnoga jezika i njegovih dijalekata (čakavskog) i mjesnih govora te proučila njegovu primjenu u hrvatskom školskom sustavu (v. npr. u monografijama *Hrvatski izvana i Od Peruška do otvorenog sustava* te u radovima *Izazovi kontrastivne lingvistike /Izzivi kontrastivnoga jezikoslova, Standard i dijalekt u kontaktu, Postupci motivacije u metodičkom oblikovanju romana Mate Balote Tijesna zemlja kao lektirne knjige*).

Unapređenje jezičnog odgoja ona vidi u primjeni načela i postupaka kontrastivne lingvistike, koja pruža bolje mogućnosti za postignuće odgojnih i obrazovnih ciljeva.

Odrastajući, živeći i radeći u dvojezičnoj sredini, u svom je znanstvenom angažmanu osobitu pozornost pridavala jezičnom pluralizmu (konkretnije – hrvatskom jeziku kao većinskom i talijanskom jeziku/venetskom dijalektu kao manjinskom u mnogim istarskim gradovima i općinama, među kojima je i Novigrad-Cittanova). Polazeći od činjenice da je predmet jezičnog i književnog odgoja i obrazovanja osobito pogodan za opažanje, prihvaćanje i poštivanje razlika među različitim jezicima i kulturama, u svojim je radovima oblikovala metodičke pristupe koji su na tragu uspostavljanja otvorenog dijaloga među različitim kulturama u višejezičnoj sredini. (v. npr. radove *Od statuta do nastavne prakse, Percepcija zajamčenih prava na dvojezičnost u Istri, Jezične kompetencije budućih učitelja/učiteljica i nastavnica/nastavnika hrvatskog jezika za rad u višejezičnoj sredini, Funkcioniranje i recepcija L2 kod gimnazijalaca u dvojezičnoj sredini na Bujštini /Istra/*).

E. Uvođenje nove paradigme u nastavu zavičajne književnosti

Bilingvizam i njegovo djelovanje u području jezika u kontaktu, ishodišna je točka promjene paradigme nastave zavičajne književnosti za kakvu se zalaže Mirjana Benjak. Polazeći od primjene kriterija zavičajnosti koji se temelji na načelu primjerenosti nastave učenicima i načela participacije te svjesne aktivnosti učenika, ona predlaže obradu onih književnih stvaralaca koji su podrijetlom, životom i radom vezani za određenu sredinu, bez obzira na jezik (dijalekt) na kojem su pisali. Što se tiče književnika koji su na taj način vezani uz Istru, oni su svoja djela pisali ili pišu na standardnom hrvatskom, talijanskom i slovenskom jeziku, odnosno na dijalektima (npr. čakavskom, ali i dijalektom talijanskog jezika – venetskom). U dosadašnjoj je nastavnoj teoriji i praksi zanemaran slovenski i talijanski korpus dijalektalne književnosti. Živeći i radeći u dvojezičnoj sredini (Bujštini), u kojoj je i većina učenika bilingvalna (od ranog djetinjstva služe se hrvatskim jezikom i venetskim dijalektom, a talijanski jezik uče od 2. razreda osnovne škole do kraja srednjoškolskog obrazovanja), Mirjana Benjak predlaže drukčiji pristup interpretaciji književnoumjetničkog djela u sklopu zavičajne nastave. Pokazala je to u radu *Lingvostilistička interpretacija romana u okviru zavičajne nastave (Fulvio Tomizza: Materada)*. Svjesna činjenice da je kriterij zavičajnosti zanemaren u nastavnom programu hrvatskoga jezika za gimnazije te značenja toga kriterija u jezičnom i književnom odgoju i obrazovanju (na što upućuju, između ostalog i kontrastivne teorije o učenju jezika), osmislila je metodički model lingvostilističke interpretacije književnoumjetničkog teksta na jeziku originala (talijanskom). Na predlošku Tomizzina romana *Materada* prikazana je lingvostilistička interpretacija koja predstavlja otklon od pristupa nastavi jezika utemeljenom na shvaćanju da se u toj nastavi književni tekst koristi tek u svrhu ilustracije određenih jezičnih pojava. (O zavičajnoj tematici v. i npr. monografiju *Od Peruška do otvorenog sustava te radove Postupci motivacije i aktualizacije u metodičkom oblikovanju romana Mate Balote Tijesna zemlja kao lektirne knjige, Istarski razvod bez „kunfina“ /povijesni, društvenopovijesni i književni aspekti spomenika u nastavi/*).

Mirjana Benjak surađivala je u izradi monografija (s tematikom primjene interkulturalizma i kontrastivne lingvistike u nastavi) s domaćim i stranim znanstvenicima (Micheal Byram, Marina Diković, Andrea Matošević, Matija Jelača, Vesna Požgaj Hadži, Marija Smolić, Elvi Piršl, Abdellatif Zaki i dr.), a objavila je veći broj znanstvenih i stručnih članaka u suautorstvu s hrvatskim i slovenskim znanstvenicima i praktičarima (Tatjana Balažić Bulc, Mirjana Doblanović Pekica, Neva Čebtron, Silvo Fatur, Marko Ljubešić, Elvi Piršl, Jerica Zihlerl), najčešće s Vesnom Požgaj Hadži s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Njihova plodna

dugogodišnja suradnja dotiče se uspoređivanja određenih područja metodičke i nastavne teorije i prakse u Hrvatskoj i Sloveniji, uključivanja interkulturalnih elemenata u nastavu jezika i književnosti, promicanja interkulturalne komunikacije, problematike programiranja hrvatskog jezika kao stranog, primjene načela i postupaka kontrastivne lingvistike kao ishodišta uspješnijeg postignuća odgojno-obrazovnih ciljeva. (v. npr. monografiju *Hrvatski izvana* i radove *Sadržaji kulture i civilizacije u sklopu učenja hrvatskoga jezika kao stranog – instrumenti prevladavanja predrasuda i stereotipa* u knjizi *Bez predrasuda i stereotipa, Šoljanov tekst u nastavi jezika i književnosti, Pouk književnosti v hrvaški gimnaziji /načrt in učbenik/, Dolga pot do sosedove sodobne proze, Od multikulturalizma ka interkulturalizmu, K prevladavanju komunikacijskih prepreka u nastavi književnosti*).

Osim metodičkih tema, koje su konstanta znanstvenih interesa Mirjane Benjak, u njezinu opusu nailazimo i na teme koje ulaze u jezično-stilističku problematiku (npr. „*Distinti saluti da Cittanova*“/*Stare novigradske razglednice – kartoline*/, *Put Alije Đerzeleza – pričanje o putu od legende do poraza, Ne razumijem Vaše pitanje*), fonetske teme (npr. *Retoričke vrste u nastavi izražavanja u gimnazijama*) te sociolingvističku problematiku (npr. *Percepcija zajamčenih prava na dvojezičnost u Istri*). Nerijetko nailazimo i na interdisciplinarni pristup, u kojem npr. literarni tekst postavlja u filmološki („*Filmičnost*“ *literarnega diskurza Miljenka Jergovića: Kadri, položaj kamere in montaža v zbirki kratkih zgodb Mama Leone*) ili fonetski/fonološki kontekst (*Funkcija i značenje zvučne dimenzije kratke priče Miljenka Jergovića*). Ovi nam „izleti“ u druge teme samo potvrđuju širok dijapazon njezinih čitateljskih, kulturoloških i znanstvenih interesa.

Nastavna i stručna djelatnost

Mirjana Benjak još je kao nastavnica u srednjoj školi (u kojoj je radila dvadesetak godina) posebnu pažnju posvećivala samostalnom istraživačkom radu učenika u nastavi i izvannastavnim aktivnostima. Rezultati takva rada vidljivi su u mnogobrojnim nastupima bujskih srednjoškolaca na natjecanjima recitatora u sklopu manifestacije Goranovo proljeće. Osim toga, njezini su učenici godinama bili uspješno uključeni u rad Govorničke škole koju je vodio Ivo Škarić.

Krećući se na liniji modernizacije nastavnog procesa, 1993. godine više je mjeseci, uz pomoć mentora-stručnjaka, vodila projekt *Sveti Petar u Šumi – baština koju valja upoznati i sačuvati*, koji je predstavljao novinu u hrvatskoj nastavnoj praksi. Cilj toga rada bio je angažirati učenike, u nekonvencionalnom obliku nastave u otvorenom

metodičkom sustavu, za samostalno predstavljanje sakralnog objekta pavlinskog samostana u Svetom Petru u Šumi na razini književnosti i jezika (pisma), likovnih umjetnosti, povijesti i glazbe. Rezultati višemjesečnog samostalnog rada učenika očitovali su se u njihovoj sposobnosti da na samom mjestu govorno prikažu povijest pavlina u Hrvatskoj (Istri), arhitekturu crkve i klaustera supetarskog samostana, likovna ostvarenja koja se nalaze u crkvi Svetog Petra i Pavla i dr., o čemu svjedoči monografija *Tragovi baštine – pavlinski samostan Sveti Petar u Šumi* i istoimena video kasete.

S inovacijama u nastavnom procesu nastavila je i na razini Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. One se ogledaju u suradnji s udrugom *Suncokret* – Pula (kontinuirano od 2001. godine) u sklopu projekta *Lakše kroz školu*, čime je pomakla ustaljene granice u redovnoj studentskoj praksi. Projekt je nastao 2000. godine kao odgovor na potrebe djece i mladih, upite roditelja, staratelja i školskih psihologa za pomoć u svladavanju školskog gradiva te na potrebe za prevencijom društveno neprihvatljivog ponašanja djece i mladih. Opći mu je cilj bio poboljšati socijalnu i školsku kompetenciju djece, ali i budućih nastavnika, odnosno studenata s Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Inovativnost koju je uvela Mirjana Benjak sastoji se u promjeni paradigme studentske stručne prakse. Dotada su studenti svoju cjelokupnu praksu provodili u (osnovnim i srednjim) školama, a sada su upućivani da polovicu svoje prakse (nakon što su kroz ciklus socijalizacijsko-kreativne radionice educirani za provođenje aktivnosti) izvode u udruzi *Suncokret*. Tako su na izravan način imali priliku doći u kontakt s djecom s razvojnim poremećajima i s udomljenom djecom te tako stjecati dodatne kompetencije za eventualni budući rad s njima.

Tijekom svoga rada na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli uvela je nov izborni kolegij, u skladu sa suvremenim poimanjem metodičke znanosti – *Interkulturalna komunikacijska kompetencija (u sklopu jezičnog i književnog obrazovanja)*, a 2001. godine osnovala je i Katedru za metodiku hrvatskoga jezika i književnosti „Tone Peruško“, čime je odano priznanje utemeljitelju prve nastavničke visokoškolske institucije na hrvatskom jeziku u Istri – Pedagoške akademije u Puli (1961).

Na dodiplomskom studiju Odsjeka za kroatistiku Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli (ranije Pedagoškom fakultetu pa Filozofskom fakultetu) bila je članica povjerenstva za ocjenu i obranu završnih i diplomskih radova te mentorica za izradu 10 završnih i diplomskih radova. O njezinu uspješnom nastavnom radu govore i pozitivne ocjene koje su iz godine u godinu potvrđivane studentskom anketom o kvaliteti izvođenja nastave. Osim što je bila članica povjerenstva za ocjenu i obranu doktorskih disertacija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i Filozofskom fakultetu u Ljubljani, godine 2007. imenovana je mentoricom za izradu doktorske

disertacije (*Istarska zavičajna književnost u srednjoškolskoj nastavi*) svome asistentu Marku Ljubešiću na poslijediplomskom studiju Književnost i društveno-humanistički kontekst na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kasnije je, u suautorstvu s njim, objavila jednu znanstvenu monografiju i šest izvornih znanstvenih radova. (npr. monografija *Od Peruška do otvorenog sustava* te radovi *Jesu li Mažuranić i Njegoš položili maturu?*, *Uloga i značenje didaskalija u teatrološkom pristupu dramskom djelu u nastavi* /na predlošku drame *Drage Jančara Veliki briljantni valcer*!, *Jezične kompetencije budućih učitelja/učiteljica i nastavnica/nastavnika hrvatskog jezika za rad u višejezičnoj sredini*).

Mirjana Benjak se osobito, i s velikom radošću, kao nekadašnja osnovnoškolska i srednjoškolska nastavnica, angažirala u cjeloživotnom obrazovanju nastavnika hrvatskog jezika. Tako je godine 1996. sudjelovala, na poziv Zavoda za školstvo Republike Hrvatske (RH), na seminaru za nastavnike hrvatskoga jezika Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Bila je pozvana na IV. simpozij učitelja i nastavnika Hrvatskoga jezika Čitanje za školu i život, koji se održao u Vodicama 2012. godine, gdje je održala predavanje s naslovom *K prevladavanju komunikacijskih prepreka u nastavi književnosti* i sudjelovala na okruglom stolu *Svrha nastave književnosti u školi*. Od 2011. godine uključena je kao predavačica i voditeljica radionica u sklopu cjeloživotnog obrazovanja učitelja i nastavnika u organizaciji Županijskog stručnog vijeća učitelja hrvatskoga jezika južnog dijela Istarske županije u Puli. Tim je radom pridonijela kvaliteti nastave hrvatskoga jezika u istarskim osnovnim i srednjim školama.

Značajni dio znanstvene, stručne i nastavne djelatnosti Mirjane Benjak posvećen je angažmanu izvan pulskog sveučilišta radi promicanja njegova ugleda. Tako je bila (1995) članica Povjerenstva za procjenu udžbenika iz hrvatskog jezika i književnosti za gimnazije pri Ministarstvu prosvjete i športa Republike Hrvatske³; članica Programskog savjeta za izradu Elaborata nastavnog plana i programa hrvatskoga jezika; članica Povjerenstva za reformu hrvatske nastave u inozemstvu pri Ministarstvu prosvjete i športa RH (2002.); članica stručnog povjerenstva za izradu kurikula hrvatske nastave u inozemstvu pri istome ministarstvu. Godine 2002. Ministarstvo prosvjete i športa RH imenovalo ju je predsjednicom komisije za polaganje stručnih ispita nastavnika hrvatskoga jezika Istarske i Riječko-goranske županije. U razdoblju od 1998. do 2002. godine bila je predsjednica Komisije za književnost i izdavaštvo Odjela za kulturu, prosvjetu i sport Istarske županije. Bila je također predsjednica ocjenjivačkog povjerenstva Natječaja za dijalektalnu poeziju Polivalentnog kulturnog

3 O izboru udžbenika vodile su se polemike, a odgovor Mirjane Benjak na njih objavljen je u članku *Posao je stručno i odgovorno obavljen* (Što o rukopisima udžbenika ŠKH i Budi svoj kaže član Povjerenstva za provođenje natječaja), Školske novine 15, Zagreb, 16. travnja 1996.

centra Istarske županije za godinu 2004. Sudjelovala je u radu Komisije za zaštitu spomenika u Novigradu i Komisije za imenovanje ulica, bila je u radnoj skupini za izradu Statuta grada Novigrada, koji je, na tragu njezina zalaganja, u sklopu primjene teorije interkulturalizma i interkulturalne kompetencije, prvi statut u Istri u čijem je tekstu provedena rodna izjednačenost. Suautorica je foto-monografije *Novigrad – samozatajan grad / Il fascino di Cittanova* (2011). Kao velika ljubiteljica knjige, imala je prilike urediti knjigu kratkih priča Darka Pekice *Postelja za četiri* (Šikuti machine, Savičenta, 2011) i putopisnu knjigu Patricije Kos Pešut *Dani od Nepala* (Hrvatski centar himalajske tradicije, Rijeka, 2018).

Kao i znanstvena, tako se i nastavna te stručna djelatnost Mirjane Benjak proteže i izvan granica Hrvatske. Osim gostujućih predavanja (Ljubljana, Stockholm, Novi Sad, Sankt Peterburg i dr.) i sudjelovanja u pisanju monografija te znanstvenih i stručnih članaka s autorima iz Slovenije, Austrije, Maroka i Engleske, od 1996. godine uključena je u stručno obrazovanje osnovnoškolskih i srednjoškolskih učitelja jezika i književnosti Republike Slovenije i u rad za stručno obrazovanje lektora slovenskog jezika kao stranog/drugog Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Redovito je sudjelovala u programima za cjeloživotno stručno usavršavanje nastavnika i lektora u inozemstvu (Slovenija, Švedska). Od 2002. godine uključena je u Interdisciplinarni doktorski studijski program Humanistika i društvene znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Bila je članica radne skupine za izradu Nastavnog programa/kurikula za hrvatski jezik kao izborni predmet u slovenskoj osnovnoj školi čija je jedna od autorica. Aktivno je sudjelovala u nizu seminara stručnoga usavršavanja za učitelje hrvatskog jezika kao izbornog predmeta u slovenskoj osnovnoj školi u organizaciji Zavoda Republike Slovenije za školstvo i Centra za pedagoško obrazovanje Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Od 2003. godine članica je Uredničkog odbora časopisa *Jezik in slovnstvo* Slavističkog društva Slovenije.

Zaključne riječi

Mirjana Benjak svojim je znanstvenim doprinosima posebno obogatila hrvatsku metodiku novim kognitivnim i praktičnim spoznajama. Jedna je od utemeljitelja koncepcije interkulturalnoga književnog i jezičnog odgoja i obrazovanja u hrvatskoj metodici. U svojim je radovima (monografijama, znanstvenim radovima) ustrajno predlagala promjene u nastavi jezika i književnosti na način uključivanja interkulturalnih sadržaja u nastavne programe/kurikule, udžbenike i nastavu. Njezina su teorijska i, posebno, empirijska istraživanja (koja pokazuju zavidno poznavanje metodologije

znanstvenog istraživanja) te problematike dovela do uspostavljanja novih metodičkih pristupa u nastavi jezika i književnosti.

U svojim je radovima unapređivala metodologiju programiranja i jezičnog i književnog odgoja i obrazovanja na načelima kurikulne teorije te se zalagala za promjenu kriterija koji određuju izbor jezičnih i književnih sadržaja (uvijek vodeći računa o učeničkim sposobnostima i interesima) u hrvatsko (srednje) školstvo.

I njezina inovativnost posebno se ogleda u uspostavljanju metodičkih modela za nastavu jezika i književnosti. Njezini modeli, utemeljeni na suvremenim metodičkim sustavima (problemsko-stvaralački, otvoreni, projektni i dr.), na načelu primjerenosti, aktualizacije i individualizacije odgojno-obrazovnog procesa, otvaraju nove smjernice u nastavi potičući nastavnike u njihovu radu, a učenike podižu na razinu stvaralaca u nastavi.

Svojim je učenicima i studentima s posebnim zanosom u stvaralačkim dijalozima s njima prenosila ne samo svoje znanje, već i s neskrivenom strasti promovirala nastavnički/profesorški poziv kome je posvetila čitav profesionalni život.

Oni koji su radili s njom ili joj pak bili učenici i studenti, zasigurno pamte ove karakteristike profesorice Mirjane Benjak: nepotkupljivost, principijelnost i nedvosmislenost u stavovima (ne samo znanstvenim), izravnost u nastupima, nepatetičnost u izrazu i ponašanju, nepristajanje na laž, prijetvornost i diskriminaciju svake vrste, otvorenost za nove ideje i inicijative, marljivost, temeljitost i odgovornost pri izvršavanju zadataka, strogost u zahtjevima i (pr)ocjenama, ali i otvorenost za (argumentirani) dijalog te spremnost na suradnju.

Dragutin Rosandić, Vesna Požgaj Hadži, Marko Ljubešić